

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д.Ушинського»
Південноукраїнський центр професійного розвитку керівників та фахівців
соціономічної сфери

СУЧАСНІ МЕТОДИ ТА ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

*ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
15 червня 2022 року*

ОДЕСА

УДК: 371.013+378(01)

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Черненко Наталія Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор кафедри освітнього менеджменту та публічного управління Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Соловейчук Олена Максимівна – секретар Південноукраїнського центру професійного розвитку керівників та фахівців соціономічної сфери

*Рекомендова вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол №11 від 30.06.2022 р.)*

Рецензенти:

Дарманська І. М. - доктор педагогічних наук, доцент, декан факультету педагогічної освіти та філології Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії.

Княжева А. І. - доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Сучасні методи та форми організації освітнього процесу у закладах вищої освіти: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-методичної конференції. Одеса : Університет Ушинського, 2022. 261 с.

До збірника ввійшли матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої різним аспектам організації освітнього процесу у закладах вищої освіти, сучасним методам та формам організації освітнього процесу у закладах освіти різного рівня, підготовці фахівців соціономічної сфери.

Науковці та студенти висвітлюють питання щодо сучасних методів та форм організації освітнього процесу у закладах вищої освіти.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть їх автори.

яких є випадкові величини з певними ймовірними значеннями. Розуміння технічного змісту задачі, знання методики побудови відповідної математичної моделі, вміння використати сучасні технічні засоби для реалізації розв'язання поставлених задач однозначно дає фахівцю важливий інструмент у його професійній діяльності.

АРТЕМЕНКО Анна Броніславівна

САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧА ЯК НЕОБХІДНА ФОРМА ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Вища освіта є фундаментом розвитку кожної держави, індивідуальним розвитком особистості, яка сприяє формуванню морального, інтелектуального, духовного та професійного потенціалу суспільства.

Лекції, практичні, семінарські заняття звичайно відіграють значення при підготовці здобувача вищої освіти, але не менш важливою формою в організації освітнього процесу є самостійна робота здобувача вищої освіти.

Відповідно до Болонського процесу відсоток самостійної роботи здобувача вищої освіти збільшується до 50-60% та більша увага звертається саме на індивідуалізацію навчання. Професійні знання, уміння та навички котрими повинен володіти фахівець у сучасному суспільстві змінюється досить швидко, тому така форма організації освітнього процесу в закладі вищої освіти є актуальною та необхідною. Ефективність підготовки майбутніх фахівців залежить від доцільності впровадження та правильно підібраних науково – педагогічними працівниками різних форм організації навчального процесу.

Під час дистанційного навчання така форма організації освітнього процесу є необхідною умовою. Адже здебільшого здобувачі вищої освіти позбавлені звичного спілкування з викладачами в позааудиторні години.

Самостійну роботу здобувача вищої освіти можна виділити на три рівні (доаудиторна, аудиторна, післяаудиторна). Всі ці три рівні забезпечуються системою навчально - методичних засобів. Безпосередньо мова йдеться й про вивчення окремих елементів дисципліни самостійно. Здобувач вищої освіти самостійно може обирати також тему для більш детального вивчення будуючи собі індивідуальну траєкторію навчання.

Самостійна робота здобувача вищої освіти не передбачає вивчення всієї дисципліни самостійно, але передбачає пошук шляхів розв'язання конкретної задачі або проблеми. Так, завдяки самостійна робота сприяє поглибленню та розширенню знань, формує інтерес до професійної сфери та навчальної дисципліни, розвитку пізнавальних здібностей та розвитку індивідуального та професійного вирішення поставленої задачі.

Самостійна робота визначається навчальною програмою дисципліни, обов'язково описаними критеріями оцінювання даної роботи. Вона залежить від особливості дисципліни, тому види такої роботи можуть бути різними

(робота з літературою, написання рефератів/есе, підготовка творчих завдань, розрахункових завдань, індивідуальна науково – дослідна робота тощо).

Таку роботу здобувач вищої освіти планує разом з науково – педагогічним працівником (викладачем дисципліни), але виконує дану роботу самостійно.

Під час підготовки завдань самостійної роботи нам потрібно врахувати специфіку дисципліни та виявити її напрямки, наприклад репродуктивна самостійна робота - вона здійснюється за певним зразком (схеми, задачі, таблиці тощо); реконструктивну – вона передбачає доповнення лекцій, складання конспектів, планів тощо); евристичну - спрямована на вирішення проблемних завдань та дослідницьку – яка спрямована на проведення досліджень. Потрібно також врахувати що, самостійна робота має бути цікавою, зрозумілою та спонукати до творчого підходу задля її вирішення.

Під час організації самостійної роботи здобувачу вищої освіти надаємо обов'язкову самостійну роботу до виконання, а також можемо запропонувати бажану та добровільну. Такі роботи будуть за бажанням та додатково оцінені.

Всі види самостійної роботи є важливими та заслуговують на увагу. Одним із найпоширеніших видів самостійної роботи є індивідуальна робота (індивідуальна науково-дослідна робота). Основою такої роботи є принцип індивідуалізації, яка розглядається в двох аспектах, як процес (суб'єктивно - особистісна зорієнтована діяльність); як форма (способи індивідуально-особистісних варіантів досягнення цілей).

Так під час самостійної роботи здобувач вищої освіти виконує творчу роботу, з індивідуальним підходом. Зазвичай ІНДЗ здобувач вищої освіти виконує після вивчення теоретичної частини дисципліни, але можна давати завдання для самостійної роботи студенту після вивчення конкретної теми або розділу (змістовного модуля).

Завданнями такої роботи є: навчити самостійно працювати здобувача вищої освіти з спеціальною літературою, індивідуально та творчо підходити до поставленої задачі, набувати навички щоденної самостійної роботи. Також якщо складено план виконання самостійної роботи або ІНДЗ, це допомагає самоорганізовуватися студенту.

Коли ми пропонуємо здобувачам вищої освіти різноманітні види самостійної роботи, це дає можливість не тільки творчого виконання завдань, індивідуального підходу, але й урізноманітнює вивчення дисципліни, що дозволить викладання даної дисципліни більш цікаво. Систематичне виконання самостійної роботи матиме ефективний результат як з однієї конкретної дисципліни, так і коли вона буде відбуватися систематично під час всього періоду навчання здобувача вищої освіти.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти є необхідною під час організації освітнього процесу, адже дає можливість підготувати конкурентоспроможних на ринку праці фахівців, які здатні до ефективної та відповідальної діяльності, котрі зможуть творчо та індивідуально вирішувати різні задачі, будуть всебічно розвинутими. Така робота буде сприяти

вирішенню навчальних занять, а саме набуття здобувачами вищої освіти глибоких та ґрунтовних знань, умінь та навичок, котрі вони зможуть застосовувати у професійній сфері.

БАЛАКІРЄВА Вікторія Анатоліївна

ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ З ДІТЬМИ З ПОСТТРАВМАТИЧНИМ СТРЕСОВИМ РОЗЛАДОМ

Після завершення бойових дій усі освітні заклади зіткнуться з серйозною проблемою для учнів та вчителів – посттравматичним стресовим розладом. Ця ситуація ускладнюється тим, що зовні людина може виглядати нормально, навіть може бути активною і життєрадісною. Але коли виникає ситуація, яка якимось чином нагадує людині про травмівні події (наприклад, різкий шум, як вибух, або сигнал, як сигнал тривоги, чи різка інтонація в розмові), вона відразу втрачає зв'язок з реальністю і самовладання. Такі проблеми можуть тривати від кількох тижнів до кількох років, залежно від тяжкості впливу.

Посттравматичний стресовий розлад може проявлятися як психічний дисбаланс, дратівливість, порушення сну та більш серйозні нейросоматичні розлади. Особливість проявів цього синдрому у дітей полягає в тому, що діти, які пережили важкі випробування війни, смерть близьких чи знайомих, відчувають, що їхнє життя може закінчитися в будь-який момент, замикаються в собі. Знищена знайома «картина світу» дитини, бракує розуміння і життєвого досвіду, як її відновити, і навіть розуміння того, що її можливо відновити. Наслідки такої психологічної травми є катастрофічними, і зрозуміло, наскільки це випробування є серйозним для дитячої психіки. Весь світ загублений у свідомості дитини, яка пережила війну. Без сторонньої допомоги дитина не зможе побудувати «новий» внутрішній світ. Тому так важливо врахувати ці обставини і зараз працювати над наслідками війни.

Стрес у дітей різного віку проявляється по-різному, зокрема посттравматичний стресовий синдром виникає як відстрочена або тривала реакція на стресову подію чи ситуацію надзвичайно загрозливого чи катастрофічного характеру, яка може турбувати будь-яку людину, а дитину тим більше. Однак у дитини симптоми тривають довше, ніж у дорослих. У важких випадках вони можуть тривати кілька місяців. Дітям, які пережили психологічну травму, важко зрозуміти, що з ними сталося. В основному це пов'язано з їхніми віковими особливостями: їм бракує соціальної, фізіологічної та психологічної зрілості. Дитина не може до кінця зрозуміти сенс того, що відбувається - вона лише пам'ятає ситуацію, свої переживання в даний момент. Їх сприйняття реальності стає хаотичним, починає пронизуватися плутаниною, губиться «структура світу», в якому живе дитина.

Усі ці прояви значно ускладнюють стосунки вчителя та учня, особливо коли вчитель сам є травмованою особою. Тому надзвичайно важливо, щоб